

# نظرات استدلالی شورای نگهبان

عنوان

لایحه موافقتنامه استرداد مجرمین بین  
دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت جمهوری تاجیکستان

شماره مسلسل: ۱۳۹۳۰۰۳۹

تاریخ: ۱۳۹۳/۴/۹



پژوهشکده شورای نگهبان

## شناسنامه

عنوان:

نظرات استدلالی شورای نگهبان

لایحه موافقتنامه استرداد مجرمین بین

دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت جمهوری تاجیکستان

تدوین، تنقیح و استخراج:

فهییم مصطفی زاده

بازبینی و نظارت علمی:

محمدهادی توکل پور

گروه تدوین نظرات و مبانی آراء شورای نگهبان

شماره مسلسل: ۱۳۹۳۰۰۳۹

تاریخ انتشار: ۱۳۹۳/۴/۹

پژوهشکده شورای نگهبان

# بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

## لایحه موافقتنامه استرداد مجرمین بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت جمهوری تاجیکستان

### فهرست مطالب

مقدمه .....	۲
لایحه موافقتنامه استرداد مجرمین بین جمهوری اسلامی ایران و جمهوری تاجیکستان	۳
مرحله اول .....	۳
نظر (مرحله اول) شورای نگهبان .....	۶
مرحله دوم .....	۷
سرانجام مصوبه .....	۸

## مقدمه

بر اساس اصل (۹۴) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، کلیه مصوبات مجلس شورای اسلامی به وسیله شورای نگهبان از نظر انطباق با موازین اسلام و قانون اساسی مورد بررسی قرار می‌گیرد و در صورت مغایرت برای تجدیدنظر به مجلس بازگردانده می‌شود. همچنین به موجب اصل (۸۵) قانون اساسی مجلس شورای اسلامی می‌تواند تصویب اساسنامه‌های دولتی را به دولت واگذار کند که در این صورت اساسنامه‌های مصوب دولت می‌بایست به لحاظ انطباق با شرع و قانون اساسی به تأیید شورای نگهبان برسند. علاوه بر این به موجب اصل (۴) قانون اساسی، کلیه قوانین و مقررات مدنی، جزایی، مالی، اقتصادی، اداری، فرهنگی، نظامی، سیاسی و غیر اینها باید بر اساس موازین اسلامی باشد. این اصل بر اطلاق یا عموم همه اصول قانون اساسی و قوانین و مقررات دیگر حاکم است و تشخیص این امر بر عهده فقهای شورای نگهبان است. تفسیر قانون اساسی نیز به موجب اصل (۹۸) قانون اساسی بر عهده شورای نگهبان قرار گرفته است.

در راستای اجرای این اصول، کلیه مصوبات مجلس، اساسنامه‌های دولتی و استفساریه‌ها در جلسات شورای نگهبان مورد بررسی فقهی و حقوقی قرار گرفته و نظر نهایی شورا ابلاغ می‌گردد. با عنایت به تأکیدات رهبر معظم انقلاب اسلامی مبنی بر ضرورت اعلام مبانی و استدلالات شورای نگهبان، گروه تدوین پژوهشکده شورای نگهبان، با همکاری اداره تدوین دفتر امور حقوقی شورای نگهبان، اقدام به استخراج استدلالات و مبانی نظری آراء این شورا نموده است. کارشناسان این پژوهشکده، با مطالعه دقیق متن مذاکرات شورای نگهبان - که از سوی معاونت اجرایی ضبط و پیاده‌سازی می‌شود - استدلالات و ظرایف مورد نظر اعضا را استخراج نموده، و با حفظ اصالت، آنها را در قالب یک متن علمی به جامعه حقوقی کشور ارائه می‌نمایند. یقیناً انتشار مبانی اظهارنظرهای شورای نگهبان، موجب آشنایی هرچه بیشتر جامعه علمی و نهادهای تقنینی و اجرایی کشور با فعالیت‌های این شورای حساس و تأثیرگذار شده و همچنین می‌تواند به عنوان متون درسی و پژوهشی در محافل دانشگاهی و حوزوی مورد استفاده قرار گیرد.

## لایحه موافقتنامه استرداد مجرمین بین جمهوری اسلامی ایران و جمهوری تاجیکستان

### مرحله اول

تاریخ مصوبه مجلس شورای اسلامی: ۱۳۹۱/۱/۱۵

تاریخ بررسی در شورای نگهبان: ۱۳۹۱/۱/۳۰

ماده واحده- موافقتنامه استرداد مجرمین بین جمهوری اسلامی ایران و جمهوری تاجیکستان به شرح پیوست تصویب و اجازه مبادله اسناد آن داده می‌شود.

موافقتنامه استرداد مجرمین بین جمهوری اسلامی ایران و جمهوری تاجیکستان

تبصره- رعایت اصل یکصد و سی و نهم (۱۳۹) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران در اجرای ماده (۱۸) این موافقتنامه الزامی است.

موافقتنامه استرداد مجرمین بین جمهوری اسلامی ایران و جمهوری تاجیکستان

....

ماده ۱- تعهد استرداد

هر یک از طرف‌های متعاقد متعهد می‌شود که حسب درخواست طرف متعاقد دیگر، اشخاصی را که از طرف مقام‌های صلاحیت‌دار طرف متعاقد دیگر به لحاظ ارتکاب جرم یا برای اجرای مجازات تحت پیگرد بوده و در قلمرو وی یافت می‌شوند، به طرف متعاقد دیگر مسترد دارد.

### الف- دیدگاه مغایرت

- با توجه به اینکه احکام صادره از دادگاه‌های تاجیکستان بر اساس موازین شرعی نبوده و تعهد به استرداد در مقابل این کشور، به معنای معتبر دانستن دادگاه غیر شرعی

و احکام غیر شرعی آن است، این ماده و به تبع آن مصوبه مزبور مغایر با موازین شرعی است.

#### ب- دیدگاه عدم مغایرت

- نظری ابراز نشد.

#### ج- دیدگاه ابهام

- نظری ابراز نشد.

#### د- تصمیم شورا

- ماده (۱) موافقتنامه، مغایر با موازین شرع شناخته شد.

\* \* \*

#### ماده ۷- بازداشت تا موقع دریافت درخواست استرداد

۱- در موارد فوری، مقام‌های صلاحیت‌دار طرف متعاقد درخواست‌کننده می‌توانند بازداشت موقت شخص مورد نظر را درخواست کنند. در این صورت مقام‌های صلاحیت‌دار طرف متعاقد درخواست‌شونده در مورد بازداشت فرد مزبور طبق قوانین داخلی خود اتخاذ تصمیم خواهند کرد.

#### الف- دیدگاه مغایرت

- از آنجا که طبق بند (۱) این ماده، بازداشت افراد، بر اساس مقررات داخلی کشور درخواست‌شونده صورت می‌پذیرد. بر این اساس، در مواردی که ایران درخواست استرداد فردی را از تاجیکستان داشته باشد، مقام‌های صلاحیت‌دار این کشور بر اساس قوانین داخلی خود فرد مورد نظر را بازداشت خواهند کرد. با این وصف، با توجه به عدم تقید تاجیکستان نسبت به رعایت موازین شرعی در قانونگذاری و قضاء، از آنجا که ممکن است برخی از مقررات مربوط به بازداشت افراد در این کشور، غیرشرعی باشد، اطلاق این ماده نسبت به تنفیذ مقررات غیرشرعی، دارای ایراد است.

**ب- دیدگاه عدم مغایرت**

- نظری ابراز نشد.

**ج- دیدگاه ابهام**

- نظری ابراز نشد.

**د- تصمیم شورا**

- ماده (۷) موافقتنامه، مغایر با موازین شرع شناخته شد.

\* \* \*

**ماده ۹- محاکمه در صورت امتناع از استرداد**

اگر درخواست استرداد به موجب بند (۱) ماده (۳) این موافقتنامه پذیرفته نشود، طرف متعاقد درخواست شونده، می تواند متهم را در دادگاه های خود تحت تعقیب و محاکمه قرار دهد. در این صورت طرف متعاقد درخواست کننده دلایل و آلات ارتکاب جرم را در اختیار طرف متعاقد درخواست شونده قرار خواهد داد.

**الف- دیدگاه مغایرت**

- بر اساس این ماده، در مواردی که درخواست استرداد توسط کشور تاجیکستان پذیرفته نشود، تعقیب و محاکمه متهم، توسط دادگاه های این کشور انجام خواهد شد. با توجه به اینکه دادگاه های این کشور بر اساس موازین شرعی تشکیل نشده و ممکن است احکام صادره از آنان نیز بر خلاف موازین شرعی باشد، معتبر دانستن دادگاه غیر شرعی و احکام غیر شرعی آن بر اساس این ماده، دارای ایراد است.

**ب- دیدگاه عدم مغایرت**

- نظری ابراز نشد.

**ج- دیدگاه ابهام**

- نظری ابراز نشد.

## د- تصمیم شورا

- ماده (۹) موافقتنامه، مغایر با موازین شرع شناخته شد.

نظر (مرحله اول) شورای نگهبان<sup>۱</sup>

همان‌گونه که در موافقتنامه‌های مشابه اظهار نظر شده است این لایحه از این جهت که اطلاق برخی از مواد آن از جمله ماده (۱) و بند (۱) ماده (۷) و ماده (۹)، اعمال مقررات غیر منطبق با موازین شرعی دولت طرف متعاقد را لازم‌الاجرا دانسته و نیز مواد متعددی مستلزم تأیید صحت قوانین و صحت آیین دادرسی قوه قضائیه کشور تاجیکستان و نیز ارجاع کارهای قضایی به دادگاه‌های کشور طرف متعاقد می‌باشد که خود موجب اثر دادن بر احکامی است که در آن دادگاه‌ها ولو برخلاف ضوابط اسلامی صادر می‌گردد، خلاف موازین شرع شناخته شد.

<sup>۱</sup> مندرج در نامه شماره ۹۱/۳۰/۴۶۳۹۵ مورخ ۹۱/۱/۳۱ شورای نگهبان، خطاب به رئیس مجلس شورای اسلامی.



## مرحله دوم

تاریخ مصوبه مجلس شورای اسلامی: ۱۳۹۱/۲/۲۰ (مصوبه اصراری)

ماده واحده- موافقتنامه استرداد مجرمین بین جمهوری اسلامی ایران و جمهوری تاجیکستان به شرح پیوست تصویب و اجازه مبادله اسناد آن داده می شود.

موافقتنامه استرداد مجرمین بین جمهوری اسلامی ایران و جمهوری تاجیکستان

تبصره- رعایت اصل یکصد و سی و نهم (۱۳۹) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران در اجرای ماده (۱۸) این موافقتنامه الزامی است.

موافقتنامه استرداد مجرمین بین جمهوری اسلامی ایران و جمهوری تاجیکستان

....

ماده ۱- تعهد استرداد

هر یک از طرف‌های متعاقد متعهد می شود که حسب درخواست طرف متعاقد دیگر، اشخاصی را که از طرف مقام‌های صلاحیت‌دار طرف متعاقد دیگر به لحاظ ارتکاب جرم یا برای اجرای مجازات تحت پیگرد بوده و در قلمرو وی یافت می شوند، به طرف متعاقد دیگر مسترد دارد.

...

ماده ۷- بازداشت تا موقع دریافت درخواست استرداد

۱- در موارد فوری، مقام‌های صلاحیت‌دار طرف متعاقد درخواست‌کننده می توانند بازداشت موقت شخص مورد نظر را درخواست کنند. در این صورت مقام‌های صلاحیت‌دار طرف متعاقد درخواست‌شونده در مورد بازداشت فرد مزبور طبق قوانین داخلی خود اتخاذ تصمیم خواهند کرد.

...

ماده ۹- محاکمه در صورت امتناع از استرداد  
 اگر درخواست استرداد به موجب بند (۱) ماده (۳) این  
 موافقتنامه پذیرفته نشود، طرف متعاهد درخواست شونده، می تواند  
 متهم را در دادگاه های خود تحت تعقیب و محاکمه قرار دهد. در  
 این صورت طرف متعاهد درخواست کننده دلایل و آلات ارتکاب  
 جرم را در اختیار طرف متعاهد درخواست شونده قرار خواهد داد.

...

### سرانجام مصوبه

\* با توجه به اصرار مجلس شورای اسلامی نسبت به مصوبه خویش در  
 خصوص موافقتنامه فوق، مصوبه مزبور طبق اصل ۱۱۲ قانون اساسی، برای رفع  
 اختلاف به مجمع تشخیص مصلحت نظام ارسال شد. این مصوبه در جلسه مورخ  
 ۱۳۹۱/۱۰/۲ مجمع تشخیص مصلحت نظام مورد بررسی قرار گرفت و «نظر مجلس  
 شورای اسلامی، عیناً مورد تأیید قرار گرفت».

امام خمینی (ره):

و از شورای محترم نگهبان می‌خواهم و توصیه می‌کنم، چه در نسل حاضر و چه در نسل های آینده که با کمال دقت و قدرت و طایف اسلامی و ملی خود را ایا و تحت تاثیر بیچ قدرتی واقع نشوند و از قوانین مخالف با شرع مطهر و قانون اساسی بدون بیچ ملاحظه ای جلوگیری نمایند.

(صحیفه امام، ج ۲۱، ص ۴۲۲)



بزرگساده شورای نگهبان

آدرس: تهران، خیابان شهید سپهبد  
قرنی، کوچه خسرو، پلاک ۱۲  
صندوق پستی: ۱۴۶۳ - ۱۳۱۴۵  
تلفکس: ۰۴۵ - ۸۸۳۲۵ - ۲۱  
info@shora-rc.ir  
www.shora-rc.ir